

На допомогу вчителям-логопедам

1. Логопедичний кабінет в ЗНЗ

Логопедичний кабінет створюється при шкільному навчальному закладі. Кабінет взаємодіє з установами та організаціями, які здійснюють інформаційно-методичне забезпечення шкільної освіти.

Метою діяльності логопедичного кабінету є своєчасне виявлення і попередження мовленнєвих порушень у дітей шкільного віку

Кабінет створюється з метою забезпечення сприятливих умов для вдосконалення педагогічного процесу, стимулювання діяльності вчителя-логопеда, підвищення ефективності та якості корекційного навчання, методичного та професійного рівня вчителя-логопеда, зосередження наочного, дидактичного матеріалу, методичної літератури, технічних засобів, відповідальних завданням корекційно-розвивального навчання.

У логопедичному кабінеті проводяться заняття з розвитку фонематичного сприйняття, збагачення словникового запасу, формування вміння будувати граматично правильно оформлені речення, розвитку зв'язного мовлення, активізації та розвитку психічних процесів (уваги, пам'яті, мислення), формування правильного дихання, регулювання сили голосу (для дітей зі стертою формою дизартрії), вдосконалення дрібної моторики, профілактики мовленнєвих порушень у дітей молодшого шкільного віку.

Важливо створити комфортну навчально-ігрову обстановку приміщення допоможуть: дотримання певного (єдиного) стилю, нестандартне дизайнерське рішення (використання безлічі деталей для гри і навчання, органічно вбудованих в інтер'єр кабінету); різнобарвне кольорове оформлення, яке налаштовує на позитивне сприйняття навчальної інформації; застосування в оформленні живих рослин; наявність в оформленні кабінету деталей, які позитивно впливають на емоційний стан учасників освітнього процесу тощо.

Обов'язково в кожному логопедичному кабінеті та наявність куточка індивідуальної корекції мовлення. Тут має бути присутнім велике овальне дзеркало, під ним - плакат із зображенням основних артикуляційних вправ, пісочний годинник для контролю над часом і іграшка-диктофон (найчастіше вона представлена у вигляді папуги), за допомогою якої малюк зможе контролювати правильність своєї вимови самостійно.

Дидактичні засоби корекційно-освітнього процесу включають навчальні програми, матеріали, що розширюють і доповнюють програму, календарні, перспективні, тематичні, індивідуальні плани, індивідуальні програми розвитку, мовленнєві карти, роздавальні та тематичні матеріали по всіх розділах програми з урахуванням вікових вимог на полісенсорній основі, іграшки, настільні розвиваючі ігри для дітей різних вікових груп, що сприяють корекційно-освітньому процесу на полісенсорній основі.

До використання обладнання у логопедичного кабінету необхідно дотримуватись санітарно-гігієнічних норм і техніки безпеки.

Корекційно-педагогічна діяльність учителя-логопеда регламентується нормативно-правовими документами різного рівня: загальнодержавного, регіонального та локального.

Вчитель-логопед відноситься до категорії вчителів-дефектологів, рівень професіоналізму яких, повинен відповідати кваліфікаційним вимогам даної категорії педагогічних працівників. Типове положення про атестацію педагогічних працівників зі змінами і доповненнями відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.12.11 №1473 «Про затвердження змін до «Типового положення про атестацію педагогічних працівників».

2.

Документація логопедичного кабінету

Корекційно-педагогічна діяльність учителя-логопеда регламентується нормативно-правовими документами різного рівня: загальнодержавного, регіонального та локального. Ділова документація ведеться вчителем-логопедом виключно державною мовою

Документально-матеріальна база логопедичного кабінету:

Нормативно-правова, навчально-методична, матеріально-технічна, обліково-статистична.

Нормативно-правові документи:

. Конвенція «Про права дитини», Конституція України, Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», Закон України «Про охорону дитинства».

. Наказ Міністерства освіти і науки України від 13.05.1993 №135 «Положення про логопедичні пункти системи освіти»,

. Наказ Міністерства освіти і науки України та Міністерства охорони здоров'я України від 27.03.2006 №240/165 «Про затвердження порядку комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу»,

. Наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 №128 «Про затвердження нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу»,

. Наказ Міністерства освіти і науки України від 04.11.10. № 1055 «Про затвердження Типових штатних нормативів дошкільних навчальних закладів»,

. Наказ Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 27.03.2006 № 240/165 «Про порядок комплектування дошкільних навчальних закладів (груп) компенсуючого типу»,

. Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.11.2007 № 1041 «Про забезпечення прав дітей-інвалідів та дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку»,

. Лист Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 21.07.2011 № 1/9-552 «Щодо терміну перебування дітей, які досягли шестирічного віку у дошкільних навчальних закладах»,

. Типове положення про атестацію педагогічних працівників зі змінами і доповненнями відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.12.11 №1473 «Про затвердження змін до «Типового положення про атестацію педагогічних працівників».

Обліково-статистичні документи:

1. Медична карта дитини.

2. Витяги з протоколів психолого-медико-педагогічної консультації (ПМПК) на кожну дитину*.

. Книга обліку дітей*.

. Список дітей логопедичної групи.

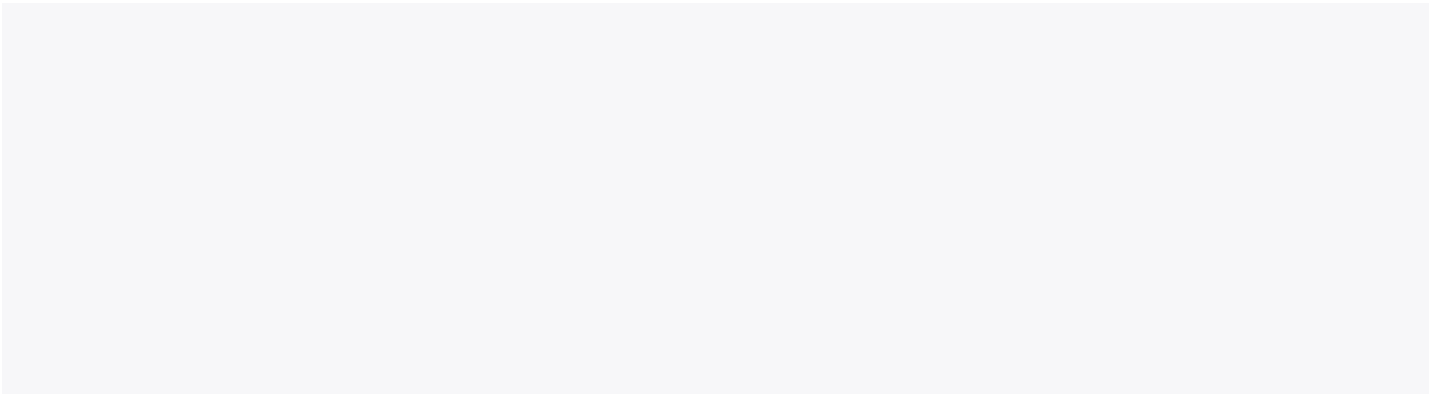
. Картка мовленнєвого розвитку кожної дитини*.

. Індивідуальна картка розвитку дитини*.

. Графік роботи, затверджений керівником*.

. Перспективний план корекційно-відновлювальної роботи*.

- .Календарний план.
- .План індивідуальної роботи*.
- .План занять у підгрупах*.
- .Індивідуальний зошит дитини.
- .Журнал відвідування дітьми логопедичних занять.
- .Книга аналізу результативності індивідуальної корекційної роботи з дітьми*.
- .Книга взаємозв'язку між вчителем-логопедом і вихователями групи*.
- .Зошит взаємозв'язку з батьками.
- .Журнал обліку логопедичних консультацій.
- .Паспорт логопедичного кабінету.
- .План самоосвіти вчителя-логопеда.
- .План взаємодії вчителя-логопеда з учасниками корекційно-педагогічного процесу.
- .Перспективний тематичний план взаємодії спеціалістів.
- .Звіт учителя-логопеда за навчальний рік.

3. Логопедичний кабінет в ДНЗ

Головним завданням діяльності вчителя-логопеда є планування і здійснення навчально-корекційної роботи з вихованцями які мають недоліки мовленнєвого розвитку.

Під час виховання дітей вчитель-логопед та вихователі розв'язують завдання, що визначені програмою «Дитина. Але основним завданням є корекція мовного розладу та розвиток аспектів мовлення.

Основні структурні компоненти професійної діяльності вчителя-логопеда:

- Діагностична діяльність (вивчення анамнезу, історії розвитку, причин порушень у дитини, бесіда з батьками, спостереження за дитиною, обстеження мовлення).
- Складання індивідуальних корекційно-компенсаторних планів роботи з кожною дитиною
- Визначення доцільних форм взаємодії з дитиною, видів корекційно-розвивальної роботи.
- Корекційна робота з виправлення порушень усного та писемного мовлення.
- Надання порад, консультацій батькам, педагогам, залучення родини до активної практичної співпраці.
- Співпраця із практичним психологом, вихователем щодо корегування педагогічного , корекційного процесу, пошуку шляхів його вдосконалення.
- Аналіз результативності роботи, визначення динаміки розвитку дитини, ведення документації та складання звітів.
- Участь у різних заходах методичної роботи, самоосвіта.

Зміст корекційно-розвиваючої роботи вчителя-логопеда:

- виробляє і вправляє рухи артикуляційних органів;
- готує артикуляційний уклад до постановки звуків;
- визначає послідовність постановки звуків від характеру мовленнєвих порушень;
- працює над розвитком правильного мовного дихання дітей;
- відбиває артикуляційний уклад певного звука, використовуючи відпрацьовані раніше рухи органів мовлення;
- ставить звук (різними прийомами та методами);
- закріплює поставлений звук у складах;
- автоматизує поставлені звуки у словах, фразах, реченнях, словосполученнях, зв'язній мові;
- проводить диференціацію звуків;
- відпрацьовує граматичні форми.

Форми роботи:

- Фронтальні логопедичні заняття.
- Підгрупові логопедичні заняття.
- Індивідуальні логопедичні заняття.

Успішність розумового виховання дітей залежить від кола інтересів батьків, їхнього світогляду, від характеру спілкування з дитиною. Батькам дітей із мовними порушеннями слід пояснювати, що участь родини у корекційних заходах вважається одним із факторів ефективної розвиваючої роботи.

Форми взаємодії з батьками:

- Батьківські збори. Проводяться у вересні, січні, травні. На зборах вчитель-логопед знайомить батьків з нормативними документами, програмами, з досягненнями дітей та труднощами у корекційному процесі.
- Індивідуальні консультації вчителя-логопеда. В ході яких батькам надаються індивідуальні поради щодо поліпшення мови або розвитку пізнавальних (психічних) процесів дитини.
- Оформлення тематичних папок «Батькам майбутніх першокласників. Поради логопеда» в інформаційному осередку логопедичного кабінету та груп старшого дошкільного віку які складаються з різноманітних професійних консультацій, порад, рекомендацій з матеріалів для практичного використання вдома та під час занять з дітьми.
- Анкетування батьків дозволяє уточнити стан їх зацікавленості у розвитку дитини, визначити їх потреби, з'ясувати чи задоволені вони корекційним процесом.
- «Домашні логопедичні зошити», які складені для індивідуальної роботи з дітьми. Вони допомагають батькам закріпити набуті дитиною мовні навички та вміння. А логопеду здійснити аналіз розвитку кожної дитини і налагодити тісний взаємозв'язок між учасниками корекційного процесу.

Організаційно-методична робота:

- обстеження усного мовлення вихованців ДНЗ ;
- комплектування підгруп для логопедичних занять згідно мовних порушень;
- оформлення необхідної документації логопедичного кабінету;
- співпраця логопеда з вихователями груп;

Основні завдання логопедичної служби :

- усунення різних порушень усного і писемного мовлення;
- запобігання різним відхиленням мовленнєвого розвитку вихованців;
- пропаганда логопедичних знань серед педагогів та батьків;
- розробка методичних рекомендацій, консультації для педагогів та батьків, щодо попередження та подолання вад мовлення у дітей;
- самоосвіта;
- оснащеність логопедичного кабінету;

Документація вчителя-логопеда відповідає «Інструкції про ділову документацію у дошкільних закладах», затвердженій наказом Міністерства освіти і науки України від 30 січня 1998 року № 32.

Документація вчителя-логопеда включає:

- перспективний план корекційно-відновлюваної роботи логопедичного кабінету;
- книгу обліку дітей із зазначенням діагнозу;
- картки мовленнєвого розвитку на кожну дитину;
- індивідуальні картки стану здоров'я і розвитку дитини;

- плани індивідуальної роботи та занять у підгрупах;
- книгу аналізу результативності індивідуальної корекційно-відновлювальної роботи з дітьми;
- книгу взаємозв'язку між вчителем-логопедом і вихователями групи;
- журнал щоденного відвідування дітей;
- журнал обліку (руху) дітей;
- індивідуальні зошити дітей ;

4. Про корекційно - розвивальну роботу з дітьми з особливими потребами

На сьогоднішній день педагогічним колективам доводиться працювати з дітьми, яких визначають як «учнів з труднощами розвитку» або «дітей з обмеженими психофізичними можливостями».

Це такі категорії дітей:

- діти з порушенням здатності до навчання – характерний значний розрив між досягненнями в певних сферах і загальним рівнем інтелекту; можуть спостерігатися проблеми з мовою, читанням і письмом, а також труднощі з аргументацією, гіперактивність, неухильність;
- важковиховувані діти – виявляють несприятливість і опірність щодо виховного впливу;
- педагогічно запущені діти – навчання, виховання і розвиток яких представляє важку педагогічну задачу;
- діти з патологічними відхиленнями психіки, що важко піддаються виправленню, коригуванню.

Здійснення реабілітації таких дітей містить в собі систему педагогічних заходів, що спрямовані на включення дитини у соціальне середовище:

- залучення до навчальної, пізнавальної діяльності;
- залучення до соціальних контактів;
- залучення до життєвої активності у соціумі.

Для забезпечення цілісного, комплексного підходу у роботі з важкими дітьми необхідно належним чином проводити корекційно-розвивальну роботу.

Корекційно-розвивальна робота – це система заходів, що дозволяють вирішувати завдання своєчасної допомоги дітям, які зазнають труднощів у навчанні і шкільній адаптації. Основне завдання корекційно-розвивальної роботи – підвищення загального рівня розвитку дитини; ліквідація прогалин її попереднього розвитку і навчання, розвиток недостатньо сформованих вмінь та навичок, підготовка дитини до адекватного сприйняття навчального матеріалу.

Умови організації корекційно-розвивальної роботи:

1. наявність у закладі соціально-педагогічної служби;
2. наявність підготовлених щодо цієї роботи педагогів і дефектологів;
3. відповідна матеріальна база і методичне забезпечення;
4. включення у функціональні обов'язки заступника директора школи питань, пов'язаних з корекційно-розвивальною роботою;
5. організація постійно діючої консультативної служби для дітей та батьків.

Методи і прийоми здійснення корекційно-розвивальної роботи узгоджуються з ідеями і принципами педагогічної підтримки.

Предметом педагогічної підтримки є процес сумісного з дитиною визначення її власних інтересів, цілей, можливостей і шляхів подолання проблем, що заважають їй зберегти власну людську гідність і самостійно досягати очікуваних результатів у навчанні, самовихованні, спілкуванні, житті в цілому. Мета: нормалізація навчальної діяльності учнів, виправлення вад емоційно-особистісного і соціального розвитку; вміння використовувати їх варіативно і цілеспрямовано.

Фахівець повинен бути здатним готувати учнів з особливостями розвитку до самостійного творчого буття; допомогти вихованцю знайти свою власну мету, свій життєвий шлях, поставити життєву задачу, яка відповідає його індивідуальності і обставинам.

Педагог повинен знати :

- основні завдання корекційно-розвивальної діяльності;
- причини, що знижують успішність в інтелектуально повноцінного учня;
- особливості розвитку дітей групи ризику;
- систему роботи у класах і групах педагогічної підтримки;
- технології, методики організації диференційованої допомоги учням.

Повинен вміти:

- побачити відхилення у розвитку дитини і поставити попередній педагогічний діагноз цьому відхиленню;
- провести педагогічну діагностику відхилення, спрогнозувати шляхи подальшого розвитку дитини, урахувавши наявність проблеми та її можливі наслідки;
- попередити виникнення побічних порушень розвитку;
- визначити загальні і конкретні завдання корекційного навчання і виховання даної категорії дітей;
- планувати окремі види корекційної роботи;
- критично оцінювати і ефективно використовувати з метою реабілітації науково-педагогічну інформацію;
- урахувати у навчально-виховному процесі характерні для дітей з проблемами можливості і фактори компенсації, використовувати їх у корекційній діяльності;
- трансформувати навчальну, педагогічну, і методичну інформацію згідно з завданнями КРР;
- відбирати й використовувати на практиці необхідні для рішення корекційних завдань, методи, прийоми і засоби навчання, виховання, діагностики, корекції, профілактики;
- формувати позитивну мотивацію участі у корекційній роботі в дітях з особливостями розвитку і виховувати в них оптимізм, бачення життєвої перспективи, відчуття успіху;
- визначати результативність своєї корекційної роботи.

Орієнтирами в організації корекційно-розвивальної діяльності є не корекція, що виснажує, коли педагоги розраховують лише на численні спеціальні заняття, а діти не бачать зв'язку між цими заняттями і реальним життям; а успішна повноцінна життєдіяльність, життєтворчість.

Корекція здійснюється у ході життєвого становлення особистості.

Навчальний процес є загальним для усіх дітей, при цьому діти з проблемами є активними учасниками пізнавальної діяльності на рівні можливостей у зоні успіху.

